

MAŇA

RECEPTY

**ROZHOVOR S NAŠIMI
ZDRAVOTNÍKMI**

NOVINKY Z RODINKY

SLOVO NA ÚVOD

Koronavírus – slovo, ktoré sa na nás v poslednom čase valilo zo všetkých strán. Najskôr v nás vyvolávalo strach a neskoršie sa na ňu už možno pomaly stali aj alergickými. Ci už sme však „haló“ okolo

tohto vírusu vnímali ako adekvátne, alebo ako prehnané, isté je jedno – dotkol sa života každého jedného z nás. Preto sa aj nové číslo nášho rodinného časopisu venuje prioritne tejto téme.

V čase najväčšej krízy sme sa nestretávali, museli sme zrušiť viaceré akcie a prispôbiť sa všeobecným opatreniam. Širšie rodinné vzťahy sa tak síce možno navonok rozvíjali iba prostredníctvom telefonovania či v online priestore, zato tie užšie v jednotlivých rodinách sa veľmi posilnili. Ako aj mnohí z váš skonštatovali, konečne ste sa aspoň chvíľu nemuseli nikam ponáhľať a našli ste si čas na spoločné hry a rozhovory.

V plnom nasadení boli po celý čas naši zdravotníci, ktorých máme v rodine neúrekom, a takisto rodičia školopovinných detí, z ktorých sa na chvíľku museli stať tak trochu aj učitelia. Ako to zvládali rodičia, prezradia vám Novinky z rodinky. No a výpovede zdravotníkov si budete môcť prečítať namiesto klasického rozhovoru – každý z nich mal v tomto období svoju úlohu a miesto a vybrať si na rozhovor iba jedného z nich by bolo ťažké.

Keď koronakríza ešte len začínala, zložil páter Michal pre piaristických študentov rap s názvom COVID-19. V jeho refréne znelo: „Svet spomalil, aby odhalil, čo je v nás.“ Pevne dúfam, že vo veciach, ktoré odhalil o našej rodine, prevážuje to dobré.

Petra Humajová

NOVINKY Z RODINKY

Na Vianoce dostal Roderik Weissabel ml. darček, o akom sa mu ani nespomínalo. Keďže navštevuje hudobnú školu, bol obdarovaný kompletnou profesionálnou sadou bicích nástrojov značky Sonor. Okrem toho, že usilovne trénuje a po nacvičení každej novej piesne sa cez Viber spája so svojim starkým, bubeníkom Necpalanky Milanom Petrášom, aby mu svoj pokrok predviedol, uverejňuje videá aj cez YouTube na kanáli Roderik Drummer a teší sa z každého nového „lajku“.

Vo štvrtok 9. januára sa starká Božena Humajová dožila svojich 89. narodenín. Oslávila ich v kruhu najbližšej rodiny.

V januári strávili Zuzana a Andrej Humajovci s deťmi pár dní na chate v oblasti Kysúc. Na pobyt si vybrali chatu Polom v Rakovej.

V sobotu 11. januára sa v Kultúrnom dome v Necpaloch uskutočnil už 18. ročník Necpalského plesu. Organizátor Peter Petráš spolu s Necpalankou pripravil všetkým plesajúcim riadnu dávku zábavy i umeleckých zážitkov. V programe sa predstavila nielen Akordeonika, ale medzi hostí zavítal i samotný Elvis Presley. Z našej rodiny sa na pleso dobre zabavila už tradičná zostava – Erika Petrášová, Silvia Petrášová s priateľom Vladimírom Kovárom, Veronika Sutinská s rodinou, Ľvka Humajová s rodinou, Floriánovci z Ujazdu u Brna, Ladislav Mečiar s priateľkou Ivankou a Tomáš Mečiar s manželkou Zuzkou.

Deň 35. narodenín, 25. január 2020, sa pre Silviu Petrášovú stal výnimočným. Nielen že ich oslávila v Barcelone v Španielsku, ale jej priateľ Vladimír Kovár ju aj požiadal o ruku.

Na Valentína 14. februára sme si pripomenuli, že náš časopis Maňa vznikol už pred 23. rokmi.

Od 21. februára do 25. februára pobudla rodina Šutinská na lyžovačke v Rakúsku. Navštívila lyžiarske strediská Hochkar a Mariazell.

V sobotu 22. februára sa pod organizátorskou taktovkou Milana Petráša uskutočnil jubilejný 20. ročník farského plesu. Zúčastnili sa ho viacerí vzácní hostia – napr. aj niekdajší prievidzský dekan Mons. Ján Bednár, za čias ktorého sa farské plesy začali organizovať. Do tanca opäť hrala Necpalanka.

Vo februári bola Alena Humajová na liečení v Tatrách. Sli ju tam navštíviť aj Zuzka a Andrej Humajovci s rodinou. Sedemročný Tomáš, ktorý je od septembra prvákom v hokejovej triede na ZŠ S. Chalupku v Prievidzi, sa tu zdokonalil v lyžovaní. Dvojročná Dianka si zas užila sneh. Po absolvovaní zimných radovánok sa rodina vykupala aj v AquaCity Poprad.

Rodina Zuzky a Andreja Humajovcov začala obdobie „karantény“ doma už skôr, ako bola oficiálne vyhlásená – obe deti (Tomáš a Dianka) im totiž začiatkom marca ochoreli. Vzdelávanie doma bolo pre maminu Zuzku dosť náročné, pretože Tomáško bol ešte len prvák a niekedy musela pri vyučovaní vynaložiť riadnu dávku trpezlivosti. S deťmi boli Humajovci väčšinou doma, ako bolo nariadené a vymýšľali si rôzne hry. Keď sa dalo, chodili sa von vyvetrať. Možnosť ísť do školy v júni využili, pretože Tomáškovi už bolo dosť smutno za spolužiakmi i za pani učiteľkou.

Janka Petrášová, ktorá pracuje v Slovenskej obchodnej inšpekcii, sa vďaka koronakríze dočkala čohosi, čo si v realite dovtedy ani nevedela predstaviť – mala možnosť pracovať z domu. Hoci bola zahľtená množstvom administratívnych úloh, veľmi ocenila, že nemusela každé ráno niekam cestovať. Na diaľku si „užila“ aj úlohu učiteľky – keďže rodičia Vanessky a Roderika Weissabelovcov museli do práce chodiť aj naďalej, využila výtobytky techniky a cez videohovory sa s vnúčatami nielen každý deň porozprávala, ale Roderika aj učila tretiacku násobilku.

Lenka Weissabelová hodnotí obdobie koronakrízy v ich rodine pozitívne. Vanesska a Roderik museli z domu počas online vyučovania fungovať sami, keďže rodičia boli v práci, čo ich naučilo väčšej zodpovednosti. Prvé online hodiny sa im síce zdali byť čudné, ale rýchlo si na ne zvykli. Online vyučovanie fungovalo aj na ZUS, Vanesska sa teda cez videohovory spájala s učiteľkou spevu a Riki s učiteľom hry na bicích. Celkovo boli ako rodina Weissabelovci viac spolu, menej sa „naháňali“ a mali na seba viac času. Dokonca sa im podarilo aj upratať povalu, ku ktorej sa desať rokov nedostali... A ak by sa náhodou situácia zopakovala, plánujú sa pustiť do upratovania pivnice.

Pre rodinu Šutinskú bolo obdobie koronakrízy zvláštne, deti nechápali, čo sa deje... Našťastie majú záhradu a bývajú neďaleko hory, preto boli Maťko a Marek často vonku a chodili s rodičmi do prírody. Museli si zvyknúť aj na nosenie rúšok, hoci zohnať detské bol problém a tie pre dospelých im padali. Obmedzili návštevy a ani hostia nechodili k nim. Tretiak Maťko sa veľmi potešil, keď sa im začalo online

vyučovanie cez Zoom – okrem učenia sa tak mohol porozprávať so spolužiakmi i pani učiteľkou. Kurióznou sa stala príhoda, keď Šutinským v Záhradnom nábytku vietor zhodil na zem sochu srny a rozbil sa jej ňufák. Rozmýšľali, čo s ňou, keď poškodenú ju už nikto nekúpi. Matko sa situáciu rozhodol vyriešiť po svojom – nasadil srne rúško.

Milana Petráša ako riaditeľ čarity sa koronavírus dotkol najmä v organizačnej sfére tejto zložky. Zmenili sa otváracie hodiny, sprísnilo sa hygienické opatrenia a nastala i zmena v stravovaní. Firma Philip Moris (ktorú vlastní hokejista Andrej Sekera) čarite počas šiestich týždňov zabezpečila kompletný obed pre 60 stravníkov denne zdarma, čím odbremenila zamestnancov čarity. S rodinou (najmä vnúčatami) komunikoval Milan Petráš len cez Viber či Messenger – sledoval tak napr. Roderikove pokroky pri bubnovaní či Luckino napredovanie pri spievaní piesne Kukulienka, kde si bola. Veľkú noc prežil v spojení s rodinou cez sociálne siete, takže nemal ani tradičnú šunku, vajička a šalát. Veľkonočný pondelok strávil v čarite, kde zabezpečoval výdaj stravy. A okrem toho netrpezlivo očakával každú nedeľu streamované detské sv. omše pátra Jána Hríba, pretože bol veľmi zvedavý, čím zas páter Ján deti (a očividne i tých skôr narodených) prekvapí ☺.

Silvia Petrášová sa krátko pred uzatvorením hraníc vrátila z cesty na ostrov Maurícius. Hoci sa obávala, či bude mať počas koronakrízy ako architektka dostatok práce, nemala sa na čo sťažovať. So snúbencom Vladimírom Kovárom si dokončievajú aj vlastný dom v Kaniaňke. V polovici júna tiež absolvovali Kurz prípravy na manželstvo - „predskokana“ sobáša v kostole, na ktorý sa už tiež pomaly chystajú, hoci termín ešte nie je známy.

U Lucie Petrášovej sa počas koronakrízy toho až tak veľa nezmenilo – až na to, že sa začali nosiť rúška. Jej partner Denis chodil do práce, ona pracovala z domu a cez víkendy navštevovali aj s malou Luckou prírodu, kde stretávali viac ľudí ako zvyčajne. Keďže však v Bratislave neboli zápchy, Denis cestoval domov namiesto klasických 40 minút iba 10 – 15 minút. Síce sa obávali, aby vírus ich rodinu nezasiahol, ale inak si toto obdobie užili. Všade bol pokoj. Ani na Veľkú noc zrazu nebolo treba vypekať a vyvárať, keďže sa v tom čase sprísnilo aj opatrenia týkajúce sa cestovania a návštev a nikto k nim nemohol prísť. Boli „nútení“ prežiť tieto sviatky viac duchovne a uvedomiť si, o čom vlastne sú.

Monika a Peter Chudí vďaka koronakríze absolvovali po prvýkrát v živote každodenné spoločné vychádzky do prírody. V apríli sa pustili do rekonštrukcie lavíc a stolov v altánku v záhrade (obručenie a nové nátery). Následne sa pustili do opráv v dome, ktoré stále pokračujú – ich výsledkom je zatiaľ napríklad nová dlažba vo vstupnej hale a sadrokartónom znížený strop.

Petra Humajová učila od 13. marca z domu. Bolo to veľmi náročné obdobie, lebo denne musela nejakým spôsobom na diaľku „komunikovať“ približne so stovkou študentov, viesť ich, usmerňovať, vymýšľať im iné typy úloh, ako je možné zadávať počas priameho vyučovania v škole, všetko kontrolovať a na záver školského roka žiakov i ohodnotiť. Do školy k žiakom nastúpila až v posledné júnové dni, inak to bol pre ňu niekoľkomesačný život strávený takmer nonstop pri počítači. Okrem školských povinností pomáhala v nedele lektorskou službou pri streamovaných detských sv. omšiach pátra Janka Hríba SchP, ktoré sa slúžili bez účasti ľudí a vysielali sa cez internet.

V marci, keď sa začala zhoršovať situácia v Taliansku, pricestovala na Slovensko aj Stanislava Mečiarová s manželom Davidom a synmi Matteom, Gabrielom a Alessandrom. Absolvovali povinnú dvojtýždňovú karanténu a zostali tu až do júna. Dvaja starší chlapi sa podobne ako žiaci u nás spájali so svojimi učiteľmi cez internet a vzdelávali online.

Mirka a Michal Šinkovci aj počas koronakrízy pomaly pokračovali v prácach na svojom dome, do ktorého by sa chceli sťahovať v septembri. Mirka pobudla pár mesiacov doma, Michal chodil po celý čas do práce. Rovnako na tom boli aj Mirkini rodičia – Alenka chodila do práce, len keď bolo treba, pretože všetky prevádzky mali zatvorené; Milan pracoval po celý čas.

Vierka a Alexander Bohóovci sú už na dôchodku, a tak sa i počas koronakrízy venovali najmä svojmu domu a záhradke. Podarilo sa im zrenovovať skalku.

V stredu 1. apríla bola naša rodina obohatená o nového člena – Leonard Humaj sa narodil v bojnickej nemocnici Katke a Maťovi Humajovcom o 20:18 hod. Meral 51 cm a vážil 3 730 g.

Monika Chudá dostala 7. mája k svojim meninám výnimočný darček – elektrobicykel. Dokáže teraz vďaka nemu zlozať každý kopec.

Od 7. do 10. mája pobudla Lucia Petrášová s rodinou v Tatrách. Bývali v Ždiari a po prvýkrát videli Tatry takmer úplne vyludnené. Keďže ešte bolo dosť snehu, absolvovali len dve menšie túry – v jeden deň na Sliezsky dom a k Velickému plesu (kde stretli aj hokejistu Branka Radivojeviča s rodinou) a na druhý deň zo Štrbského plesa na Popradské.

Od 15. do 17. mája pobudli vo Vysokých Tatrách aj Šutinskí. Ubytovaní boli v Starom Smokovci. Spolu s deťmi absolvovali turistiku zo Štrbského na Popradské pleso (cestou z Popradského plesa sa zastavili aj na Symbolickej cintoríne) a v ďalší deň na Hrebienok (deti šli na bicykloch). Navštívili aj Bilíkovu chatu a Reinerovu útulňu.

Koronakríza prekazila pôvodný marcový termín špecializačnej skúšky lekára Alexandra Bohó ml., ktorý sa jej napokon dočkal až 27. mája. Atestáciu vykonal úspešne a od tohto dňa je už špecializovaným lekárom – kardiológom.

Dňa 28. mája boli slávnostne odovzdané ceny literárnej súťaže Panta Rhei Awards 2019, ktorej sa zúčastnil aj člen našej rodiny píšuci pod pseudonymom Peter Sloser. Za svoju knihu *Mafiánska poprava?* získal ocenenie Slovenský knižný debutant roka 2019. Autor sa vo februári pustil do písania už svojej tretej knihy.

V sobotu 6. júna sa Vladimír Mečiar dožil okrúhlych 80. narodenín. Namiesto klasickej torty dostal od svojich detí originálny darček – „tortu“ vytvorenú z 80 fliaš jeho obľúbeného piva. Dalším bonusom bolo, že deň pred jeho narodeninami boli otvorené hranice s Českom. A tak na rodinné stretnutie mohla pricestovať aj jeho dcéra Iveta Floriánová s rodinou, ktorá žije v Újezdě u Brna.

V sobotu 13. júna oslávila Alžbeta Karaková svoje 96. narodeniny. Keďže koncom minulého roka sa u nej prejavili zdravotné ťažkosti, žije momentálne v zariadení Senior Banky. So starostlivosťou tam je veľmi spokojná.

Od 18. do 21. júna bola Lucia Petrášová s rodinou opäť v Tatrách. Tentoraz sa vybrali na Chatu pri Zelenom plese. Na ďalší deň sa vyviezli lanovkou na Skalnaté pleso a odtiaľ vyšli na Veľkú Svišťovku.

Od 19. do 21. júna pobudla Martina Humajová s kamarátkami Martinou Stančíkovou a Luciou Boškovou na víkendovom pobyte v Banskej Stiavnici. Dievčatá spolu navštívili unikátnu Kalváriu, Banku lásky vytvorenú v dome Maríny Pišlovej (slávnej múzy Maríny básnika Andreja Sládkoviča) a prešli si i jeden z náučných chodníkov k banskoštiavnickým tajchom.

V sobotu 27. júna bola Martina Humajová na svadbe v Zemianskych Kostol'anoch. Vydávala sa tam jej bývalá kolegyňa Eva (teraz už Mikulašová) z lekárne v Novákoch. Hostina sa konala v Bošanoch.

V nedeľu 28. júna bol tretiak Martinko Štutinský na prvom svätom prijímaní. Slávnosť sa kvôli koronakríze presunula z pôvodného skoršieho termínu na tento júnový. Konala sa vo farskom kostole

v Nitrianskom Rudne. Po svätej omši mala rodina slávnostný obed v Pizzérii u Kohúta. Roderik Weissabel ml., ktorý mal mať prvé sväté prijímanie 1. mája, ho bude mať napokon až 4. októbra.

V Újezde u Brna prebiehali v tento víkend pri príležitosti blížiaceho sa sviatku sv. Petra a Pavla hodové slávnosti. Bratia Dominik a Marek Floriánovci sa ich zúčastnili v kroji. Hoci Elena a Vladimír Mečiarovci tam zvyknú vždy na hody cestovať, tento rok kvôli koronakríze svoju cestu vynechali.

Ujovi Vladkovi k 80-tke

Milý Vladko, Ty náš dobrý Tatko!

Prajeme Ti k Tvojmu sviatku,
nech máš čízy naporiadku.
Dubák, kozák a či bedľa,
každá by sa u nás zjedla.
Sadni na bicykel, zober tašku,
v lese Ty máš riadnu fušku.
Nazbieraš tam hríbov nielen zopár,
usušíš a hneď je plný pohár.
A nie len jeden, dva či tri,
policu Ty radšej podopri!
Závidí Ti horár, zubár,
veď Ty si známy veľký hubár!
Cestou domov blata vyše členka,
tam Ta čaká Tvoja *Elenka*.
Usmeje sa máličko,
veď ty si jej *zlatičko!!!*

Deti s rodinami

Pre Mareka Šutinského sa v júni skončila úloha predškólača a od septembra nastupuje do prvého ročníka ZŠ v Nitrianskom Rudne. Dostal novú motocrossovú motorku KTM 50, o ktorej dlho sníval, a už na nej začal trénovať.

V pondelok 6. júla sa u Humajovcov po prvýkrát po období koronakrízy zišla redakčná rada farského časopisu Bartolomej. Hoci sa stretnutia nemohli zúčastniť všetci redaktori, tí, ktorí prišli, nielen zhodnotili uplynulé obdobie, keď časopis vychádzal len na internete, ale sa aj pustili do prípravy ďalšieho čísla.

Od 6. júla do 9. júla trávila rodina Humajová (Martin, Katka, Leonard, Agátka) dovolenkové dni na Orave. Spolu s Katkinými sestrami a ich rodinami sa ubytovali v Zuberci. Absolvovali tu množstvo zaujímavých aktivít – turistiku v Kvačianskej doline, kúpanie v Bešeňovej i plavbu loďou na Oravskej priehrade.

Nečakaný dobrodružný zážitok mala Veronika Šutinská 7. júla. S manželom Martinom šli pôvodne na letisko po technický preukaz, no ani sa nenazdala a bola „odvlečená“ do lietadla. Hoci už predtým letela lietadlom do Kanady, letu na štvormiestnom Advaticu sa obávala. Napokon však vyhladkový let nad okolím Prievidze neľutovala.

V sobotu 11. júla bol Leonard Humaj pokrstený v kostole v Lazanoch. Najbližšia rodina pri tejto príležitosti oslávila i druhé narodeniny Agátky Humajovej, ktorých sa dožila 26. júla.

Od 17. do 19. júla pobudli Martina a Petra Humajová s kamarátmi Lenkou Modranovou a Róbertom Kováčikom na víkendovom pobyte v Hoteli Hrabovo pri Ružomberku. V sobotu bolo počasie upršané, preto sa vybrali len na Staré Hory. V nedeľu sa už vyčasil, a tak navštívili archeoskanzen Havránok pri Liptovskej Mare, Dom na streche neďaleko Tatralandie i Galériu Ilusia v Liptovskom Mikuláši.

Oslava menín Anky Mečiarovej na Žabníku 27. júla sa skončila veľmi originálne. Keď išla vystrojiť svoje švagriné k výťahu, zabuchli sa jej na byte dvere a zostala na chodbe len v papučkách. Nezostávalo iné, ako vybrať sa tiež na návštevu - k švagrinej Filke Petrášovej do Necpál, odkiaľ jej privolali pomoc. Tu si ju vyzdvihol syn Ľubo, vďaka ktorému mal tento príbeh šťastný koniec ☺.

V pondelok 27. júla sa „turistická trojka“ (Petra Humajová, Michaela Laurincová a páter Ján Hríb SchP) vydali na potulky do prírody. Vystúpili na vrch Zniev a navštívili i lurdskú kaplnku a kalváriu v jeho blízkosti. Na záver sa zastavili v premonštrátskom kostole v Kláštore pod Znievom.

Roderik Weissabel st. začal v období koronakrízy skúšať s novou kapelou v zložení bubny, klávesy, gitara, basgitara a spev so sprievodnou gitarou, (čo je Roderikova parketa). Kapela zatiaľ nemá meno, prvé „verejné vystúpenie“ pre rodinu a priateľov však predbežne plánuje na 19. septembra. Roderik aj naďalej funguje i v hudobnom zoskupení Duo Band.

Petra Humajová

POTLESK ZNEL AJ PRE NICH

V čase krízy sa niektoré mestá zapojili do aktivity zahŕňajúcej v sebe každovečerný potlesk pre zdravotníkov a všetkých, ktorí priamo čelili výzvam spojeným s koronavírusom. Bolo to pekné gesto solidarity a určite znelo aj pre početných zdravotníckych pracovníkov v našej rodine. V odpovediach na tri otázky sa s nami podelili o svoje skúsenosti a zážitky z tohto obdobia.

Eva Humajová (novorodenecká sestra v bojnickej nemocnici)

Akým spôsobom zasiahla do práce v tvojom zamestnaní koronakríza?

Mali sme viaceré školenia, pribudli nám ochranné prostriedky (rúška, rukavice) i pracovná pohotovosť – vo vopred určené dni sme museli byť doma „na telefóne“, aby sme v prípade núdze mohli nastúpiť do práce. Zároveň sme mali aj väčší pocit zodpovednosti, aby všetko bolo čo najlepšie.

Co bolo v tomto období pre teba na vašom pracovisku najnáročnejšie?

Náročné je byť v skafandri – minimálne 4 hodiny na našom vysunutom karanténnom pracovisku bez jedla, vody a WC a potom čakať na dekontaminačnú jednotku, ktorá príde, vystrieka oblečenie a až potom sa môžeme vyzliecť. Toho som sa dosť bála – jedna z kolegyň, ktorá sa v tom skafandri ocitla, musela na zaneprázdnenú dekontaminačnú jednotku čakať ešte ďalšie dve hodiny. Neprijemné boli aj obavy z toho, aby som doma niekoho nenakazila – máme starkú, vnúčence, dceru, ktorá pracuje ako magistra v lekárni, takže nebezpečenstvo nákazy bolo dosť veľké.

Hovorí sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Priniesol ti koronavírus do života aj niečo pozitívne?

Viac sme si uvedomovali Božiu pomoc a ochranu. Viac si vážime život a aj to, že v našom blízkom okolí nikto neochorel. Pocítili sme aj väčšiu súdržnosť v kolektíve, súcitili sme s tými, ktorí sa pri vykonávaní svojho povolania nejakým spôsobom ocitli v pohotovosti či ohrození.

Martina Humajová (magistra v lekárni v Kaniaňke)

Akým spôsobom zasiahla do práce v tvojom zamestnaní koronakríza?

Už dlhšie sme sledovali situáciu, ako sa vírus šíril, ale situácia sa menila zo dňa na deň. V čase, keď sa potvrdil prvý nakazený na Slovensku, nám v lekárni počet pacientov stúpol zo sto denne na tristo. Snažili sme sa upokojuvať pacientov a niekedy bolo treba upokojiť aj nás 😊. Bol to čas tvorivých nápadov, keď sme vymýšľali vlastnoručne namiešané dezinfekčné gély kvôli ich nedostatku na trhu; ale aj čas totálnej únavy a vyčerpania a hlavne strachu, aby sme nenakazili svojich najbližších, keďže sme boli v rizikovom prostredí a takmer bez ochranných prostriedkov.

Co bolo v tomto období pre teba na tvojom pracovisku najnáročnejšie?

Sebectvo niektorých pacientov bolo to, čo nás najviac vyčerpávalo. Kvôli nedostatku rúšok, dezinfekcie, rukavíc či antipyretik sme boli nútení dať isté limity na predaj, aby sa ušlo viacerým, kým sa nám podarí zohnať ďalšie kusy. Niektorí to nechceli akceptovať a nerobilo im problém nám kvôli tomu aj škaredo vynadať. A riešili sme aj rôzne situácie, o ktorých by sa nám pred pár mesiacmi ani nespívalo – napr. pacienta s potvrdeným koronavírusom, ktorý nedodržiaval karanténu. Navštívil

našu lekára a bez okolkov sa priznal k ochoreniu a aj k tomu, že behá, kde chce, lebo však jemu je to jedno. S ťažkým srdcom sme túto situáciu museli riešiť s políciou, keďže nešlo iba o ohrozovanie personálu, ale aj ostatných našich pacientov v kritickom veku, ktorí lekára navštevujú.

Hovorí sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Priniesol ti koronavírus do života aj niečo pozitívne?

Z hľadiska pracovného života som veľmi ocenila obmedzenie, keď v lekárni mohol byť len jeden pacient. Myslím si, že aj pacienti to oceňovali, nakoľko mali svoju diskretnú zónu, a tak sme mohli vyriešiť aj problémy, ktoré by pred lekárňou plnou ľudí neriešili. A my sme mali väčší pokoj a ticho pri práci. Okrem toho sme sa konečne dočkali ochranných skiel, ktoré sme si už niekoľko rokov od nášho vedenia márne pýtali. Mimo pracovného života som ocenila, že sa trochu spomalil život, nakoľko tempo už bolo priveľmi vysoké. Okrem toho sa mi páčilo, že sa ľudia začali viac zaujímať o ľudí v zraniteľnom veku – vybavovali im, čo bolo treba, nakúpili, zatelefonovali, aby sa necítili osamelí.

Tomáš Mečiar (vodič sanitky dopravnej zdravotnej služby)

Akým spôsobom zasiahla do práce v tvojom zamestnaní koronakríza?

Situácia sa zmenila a pribudli nám rúška, rukavice, respirátory, štíty a všadeprítomná dezinfekcia rúk, časté čistenie a dezinfikovanie sanitky. Ubudlo nám aj pacientov, keďže niektoré ambulancie zostali zatvorené a starším bolo odporúčané byť doma a takých vozíme najviac.

Co bolo v tomto období pre teba na tvojom pracovisku najnáročnejšie?

Náročné bolo si zvyknúť stále nosiť počas práce rúška a vypustiť z hlavy myšlienky, že sa môžem niekde nakaziť a prísť s tým domov medzi svojich blízkych. Jedného dňa mi zazvonil telefón a oznámili mi, že pacientka, ktorú som prevážal, bola pozitívne testovaná na COVID-19. Bol to šok. Zostal som v domácej karanténe aj s celou rodinou. Bol som na testoch a dopadli dobre, vraj som negatívny. Všetkým nám odľahlo a vrátil som sa späť do práce.

Hovorí sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Priniesol ti koronavírus do života aj niečo pozitívne?

Positívom v tejto situácii bolo to, že sme trávil viac času so svojimi blízkymi. Karanténu som využil aj pracovne. Natreli sme strechu na dome, čo sme pôvodne plánovali spraviť až niekedy v lete.

Daniela Petrášová (zdravotná sestra vo všeobecnej ambulancii v Novákoch)

Akým spôsobom zasiahla do práce v tvojom zamestnaní koronakríza?

Koronakríza spôsobila v našej práci najskôr taký zvláštny chaos, kedy sme nevedeli, akým spôsobom budeme fungovať, museli sme si zohnať ochranné a dezinfekčné pomôcky, upraviť ordináčne hodiny, zohnať množstvo tlačív, letákov, aby aj pacienti vedeli, ako majú postupovať v prípade nejakých zdravotných ťažkostí.

Co bolo v tomto období pre teba na tvojom pracovisku najnáročnejšie?

Mali sme neskutočné množstvo telefonátov od ľudí, ktorí prišli zo zahraničia, podávanie informácií o opatreniach, ktoré majú

dodržiavať, kde sa majú hlásiť. Za jeden deň sme vypísali toľko PN, koľko inokedy vypíšeme za mesiac – dva. A okrem toho sme neustále museli sledovať nové nariadenia zo Sociálnej poisťovne, RUVZ, TSK. Autobusová doprava chodila ako v sobotu, nemali sme sa ako dostať do práce (ja a doktorka sme nešoférky), tak sa vždy z rodiny niekto obetoval, kto nás zaviezol.

Hovorí sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Priniesol ti koronavírus do života aj niečo pozitívne?

Pozitívny vplyv koronavírusu pre našu rodinu bol taký, že sme veľa času trávili spolu, pozerali sme filmy, na ktoré dovtedy nebol čas, prehrávali sme si rodinný výlet, kde hovoril David O hluchom a slepom, cvičili sme tabatu u nás na chodbe a chodili sme do prírody. A zistila som, že máme veľa úžasných pacientov, ktorí nám ušili rúška, darovali ozónový čistič vzduchu a čistiace prostriedky s úmyslom, len aby sme neochoreli a boli tam stále pre nich.

Viera Šmídová (zdravotná sestra v neurologickej ambulancii v Prievidzi)

Akým spôsobom zasiahla do práce v tvojom zamestnaní koronakríza?

Dlho som samú seba presviedčala, že to, čo sa deje v Číne, predsa nemôže prísť na Slovensko. Potom som zostala v strehu, keď sa počet chorých výrazne zvýšil v Taliansku. A zrazu mamina, ktorá bola v tom čase v Taliansku u mojej sestry Stanky, zavola domov: „Zajtra prídeme, aj Stanka s celou rodinou, zatvárajú tu niektoré mestá, musíme odísť.“ A vtedy sa začala meniť aj situácia na Slovensku. V ambulancii zavládol chaos (koho vyšetriť, koho nie). Pribudlo množstvo otázok týkajúcich sa pacientov, zisťovanie anamnézy (kto kde a s kým bol), meranie teploty... Stále dookola sme museli všetko dezinfikovať. Síce sme dezinfikovali aj predtým, ale to, čo nastalo potom... Čudujem sa, že nám z toľkej dezinfekcie naša ambulancia nezmlzla úplne ☺.

Co bolo v tomto období pre teba na tvojom pracovisku najnáročnejšie?

Najťažšie bolo pracovať v respirátoroch, na tom štít, rukavice... Keďže našu ambulanciu navštevuje veľa starších ľudí, ktorí už majú problém aj so sluchom, zvyknú sa pozerieť na ústa a odčítavať z pier – a hneď bol problém. To sme sa teda „nakričali“, kým sme sa dohodli... Vznikli aj humorné situácie, ale zvládli sme to.

Hovorí sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Priniesol ti koronavírus do života aj niečo pozitívne?

Pozitívom bolo, že sme ako rodiny prežili spolu viac času spoločne – obedy, večere... Nebolo kam sa ponáhľať a konečne bol i čas na spoločné rozhovory.

Iveta Floriánová (zdravotná sestra v dennom chemostacionári, Masarykov onkologický ústav v Brne)

Akým spôsobom zasiahla do práce v tvojom zamestnaní koronakríza?

Naši pacienti sú náchylnejší na choroby alebo závislí na pravidelnom podávaní chemoterapie u nás, denne sme preto museli vstrebávať nové a nové informácie a množstvo zákazov a nariadení je u nás platných doteraz. Zo začiatku sa všetko menilo aj každý deň. „Nafasovali“ sme rúška, o týždeň respirátory a o ďalšie dva dni štíty. Na chodbách nám pribudli informačné tabule, dezinfekčné dávkovače, čističky vzduchu. Niekedy nám dezinfekcia do rána zmizla. Pred vstupom každému merali teplotu a pýtali sa, či

nebol v kontakte s pozitívnym človekom, alebo či nebol v cudzine, odkiaľ by k nám COVID mohol „prepašovať“. V tejto „dobe covidovej“ nás rozdelili na dva tímy. Týždeň som bola v práci a týždeň doma. V čase voľna sme museli sedieť doma a byť „na telefóne“ pre prípad pohotovosti. S kolegyňami sme sa nesmeli stretávať. Videli sme sa až po dvoch mesiacoch.

Co bolo v tomto období pre teba na tvojom pracovisku najnáročnejšie?

Najhoršie som znášala ten nápor práce v respirátore a štíte. Nikto nám nerozumel, zle sme počuli, potili sme sa, rosili sa nám okuliare, vlasy nám z tých gumičiek stáli každý inde – no jednoducho „fešandy“ ☺. Keď sme volali pacientov, tak nám nerozumeli, museli sme na nich mávať rukami. Kolegyňa bola pozitívna, a tak nám robili dvakrát ster a nebolo to príjemné. Steklili nás štetinkami v nose, až nám slzy tiekli. Čakali sme štyri hodiny na výsledky a stále sme sa smiali. Na ničom. Len tak. Až nám zase slzy tiekli ☺. Bála som sa tiež, či budú v poriadku všetci u nás doma, v Nécpaloch. Keďže som nemohla ísť na Slovensko, zdalo sa mi, že Brno je strašne ďaleko. Nevedela som, kedy sa dostanem k rodičom, za bratmi a za všetkými. To bolo najhoršie.

Hovori sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Priniesol ti koronavírus do života aj niečo pozitívne?

Uvedomila som si, aké je super, že sme – vďaka našim predkom – zdraví už „od koreňa“; že nie je dôležité za každú cenu niekam chodiť, ale že pekne je aj v našej záhrade; že sa máme všetci radi a že máme kamarátov, na ktorých sme sa tešili a oni sa tešili na nás. Všimli ste si, že nebo bolo modré bez čiar od lietadiel? To by sa natáčal Winnetou! Čas doma som využívala tak, že som zdobila kvetináče alebo som bola v záhrade. Verím, že ako korona z ničoho nič prišla, tak aj „po necpalský“ (čiže z ničoho nič) odíde.

Alexander Bohó ml. (lekár na Kardiologickej klinike vo Východoslovenskom ústave srdcových a cievnych chorôb a vysokoškolský pedagóg na Lekárskej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Safárika v Košiciach)

Akým spôsobom zasiahla do práce v tvojom zamestnaní koronakriza?

Keďže pracujem vo vysokošpecializovanom ústave s veľkou spádovou oblasťou, bežná prevádzka sa, odhliadnuc od epidemiologických opatrení, výraznejšie nezmenila. Pacientov na plánované výkony sme prijímali, ako bolo zvykom, z čakacích listov.

Jedinou zmenou bolo, že sa museli preukázať negatívnym COVID-19 testom. Iná situácia však nastala u akútnych pacientov. Títo pacienti, pochopiteľne, neboli pred prijatím vyšetrení na COVID-19, a teda sa k nim bolo treba prezliecť do špeciálnych ochranných odevov a mať ochranné pomôcky. Po kontakte s pacientom bolo potrebné odev aj ochranné pomôcky nechať vydezinfikovať; k ďalšiemu pacientovi teda nebolo možné pristupovať s rovnakými pomôckami. Personál musel pred potenciálnou infekciou precízne chrániť seba i pacientov. Vznikali náročné, ale niekedy aj úsmevné situácie, ktoré je ťažké opísať niekoľkými vetami – zhrniem to asi len slovami, že nám to výrazným spôsobom komplikovalo prácu. Spomínam si napríklad na službu, keď v priebehu približne hodiny doviezli troch pacientov s akútnym infarktom myokardu. Takúto situáciu neprajem zažiť nikomu.

Co bolo v tomto období pre teba na tvojom pracovisku najnáročnejšie?

Najnáročnejšie boli pre mňa chvíle, keď nám zrušili špecializačnú skúšku z kardiológie. Tá sa mala začínať ako tradične testom. Termín pripadol na 16. 3. 2020 o 8:00 hod. O 7:50 v daný deň, teda pár minút pred testom, nám, už nastúpeným v oblekoch, bolo oznámené, že na základe ustanovení Ústredného

krízového štábu platiacich od polnoci sa test ako aj ďalšie náležitosti špecializačnej skúšky rušia a termín sa presúva na dobu neurčitú. Specializačná skúška z kardiológie patrí k tým najnáročnejším. Jej úspešné zvládnutie si vyžaduje niekoľkoročnú prípravu a následnej niekoľkomesačne intenzívne učenie sa s veľkým sebazapieraním a odopieraním si všetkého, čo má človek rád, vrátane svojej rodiny. A keď sa človek síce nabitý vedomosťami, ale z toľkého učenia úplne psychicky a emocionálne vyštravený dozvie takúto informáciu desať minút pred testom, je to zdrvivúce. Najneprijemnejšou bola skutočnosť, že sme netušili, kedy a či sa skúška vôbec uskutoční. Nevedeli sme, či pokračovať v intenzívnom štúdiu a ako si učenie a opakovanie správne načasovať, pretože takéto učebné tempo je ťažké udržať si na dlhší čas. Nehovoriac o vyčerpaných dovolenkách a študijnom voľne. U mňa to vyzeralo nasledovne: Po zrušení skúšky som, samozrejme, musel nastúpiť do práce, po príchode domov som sa najedol, prehodil som dve-tri slová s manželkou a dcérkou (ktorým by som sa chcel aj touto cestou zo srdca poďakovať, že to celé zvládli a vydržali) a následne som sa zavrel do izby a približne do 23:30 som sa učil. Takto to prebiehalo každý deň v nasledujúce dni a mesiace.. Do toho celého ešte už spomínané služby... No nakoniec, vďaka Pánu Bohu, nám koncom mája umožnili atestovať. A tak som sa po dlhej a strastiplnej ceste po úspešnom absolvovaní špecializačnej skúšky stal kardiológom. Bolo to asi najťažšie obdobie v mojom živote.

Hovorí sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Priniesol ti koronavírus do života aj niečo pozitívne?

Positív veľa nie je. Každého sa koronakríza viac či menej dotkla. Mnohých ľudí pripravila o zamestnanie, niektorým spôsobila existenčné problémy a nemalo ľudí aj ochorenie podľahlo. Z môjho pohľadu by jedným z mála pozitív, ktoré potenciálne prináša koronakríza, mohla byť zmena myslenia spoločnosti. Ľudstvo sa čoraz viac upínalo k materiálnym veciam a tie duchovné stáli bokom. Výstižne to vyjadril pápež František počas mimoriadneho požehnanie Urbí et Orbi: „Napredovali sme bezohľadne a mysleli sme si, že navždy zostaneme zdraví na chorom svete!“ Aspoň na chvíľu sme pochopili, že materializmus je zbytočný a uvedomili sme si krehkosť a pomínutelnosť všetkého vôkol nás. Zostáva iba veriť, že svet na túto koronakrízu nezabudne, že ľudstvo prehodnotí priority a pochopí zmysel daru života. Z pohľadu jednotlivca považujem za pozitívum, že človek v modlitbách akosi viac pamätá nielen na svojich najbližších, ale aj na vzdialených príbuzných či priateľov.

Martin Chudý (lekár na Oddelení zlyhávania a transplantácie srdca v Národnom ústave srdcových a cievnych chorôb v Bratislave)

Akým spôsobom zasiahla do práce v tvojom zamestnaní koronakríza?

Od začiatku marca sa v rámci našej nemocnice robili opatrenia, ktoré nás mali čo najlepšie pripraviť na pandémiu COVID-19. Absolvovali sme niekoľko školení, začalo sa s pravidelným meraním teploty pred vstupom do nemocnice, samozrejmosťou bolo nosenie rúšok a rukavíc. Od vyhlásenia núdzového stavu sa výrazne zmenil chod nemocnice. Znížil sa počet hospitalizácií, robili sa telefonické ambulatné kontroly, kontakt s pacientom aj s kolegami sa minimalizoval. Personál z oddelenia bol rozdelený do dvoch tímov, aby v prípade kontaktu s COVID pozitívnym pacientom nevypadol personál celého oddelenia. Najvýraznejšou zmenou bolo zriadenie COVID oddelenia, ktorého vytvorenie malo zabezpečiť izoláciu a nevyhnutnú liečbu kardiologických pacientov so suspektnou alebo potvrdenou infekciou COVID-19. Na toto oddelenie bol z každého oddelenia ústavu

preradený jeden lekár a niekoľko sestier, aby bolo možné liečiť široké spektrum pacientov. Vzniklo v podstate nové oddelenie zo zmiešaného personálu z každej oblasti kardiológie. Z nášho oddelenia srdcového zlyhávania som bol na COVID oddelenie preradený ja spolu s niekoľkými sestrami.

Co bolo v tomto období pre teba na tvojom pracovisku najnáročnejšie?

Výmena zdravotníckeho oblečenia za ochranný odev – „skafander“ bola nepohodlná a práca v ňom bola náročná. Nosenie vzduchotesného ochranného odevu prináša prekážky, na ktoré sme neboli zvyknutí. Viest' rozhovor s pacientom s nasadeným respirátorom spôsobuje už po niekoľkých minútach pocit nedostatku vzduchu, fonendoskop nie je možné použiť, cez zarosené ochranné okuliare a štít nebolo jednoduché vyšetovať pacienta alebo napr. hodnotiť EKG, rovnako hmatat' pulz s dvoma párami rúk je komplikovanejšie, ako sme boli zvyknutí.

Hovori sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Priniesol ti koronavírus do života aj niečo pozitívne?

Práca na COVID oddelení mi priniesla nový pohľad na medicínu, stretli sme sa s úplne novými postupmi a problémami, na ktoré sme počas bežných pracovných dní ani nepomysleli. Bola to krízová situácia, ktorá aj z pohľadu našej nemocnice skončila bez väčších problémov. Túto skúsenosť hodnotím pozitívne a verím, že nám pomohla správať sa zodpovednejšie nie len v nemocnici, ale aj mimo nej.

Monika Chudá (sestra v stomatologickej ambulancii)

Akým spôsobom zasiahla do práce v tvojom zamestnaní koronakríza?

Počas tohto hektického obdobia sme pracovali ako aj ostatné stomatologickej ambulancie v obmedzenom režime. Na základe odporúčania sa nevykonávala dentálna hygiena a plombovanie zubov. Výhodou bolo, že aj bolestiví pacienti sa museli vopred objednať na konkrétny čas, aby sa navzájom nestratili v čakárni.

Co bolo v tomto období pre teba na tvojom pracovisku najnáročnejšie?

Najhorší bol strach. Každý sa bál každého pod neustálym tlakom správ z médií. Mali sme obavu z možného prenesenia nákazy prostredníctvom nás na pacientov a našich najbližších aj napriek tomu, že sme striktné dodržiavali všetky hygienické opatrenia.

Hovori sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Priniesol ti koronavírus do života aj niečo pozitívne?

Ako pozitívnu možno hodnotiť skutočnosť, že sme v priestore ambulancie mali vždy len jedného pacienta a vďaka tomu sme nepracovali v strese pri pohľade na plnú čakáreň. A aj tak celkovo sme si oddýchlí, keďže sme na tri mesiace zmenili spôsob osobného a pracovného života. Nikam sme nechodili, iba na prechádzky do prírody.

Adriana Melichová (zdravotná sestra na ortopedickom oddelení)

Akým spôsobom zasiahla do práce vo vašom zamestnaní koronakríza?

Pracovala som priamo na karanténnom oddelení.

Co bolo v tomto období pre vás na vašom pracovisku najnáročnejšie?

Najnáročnejšie boli 24-hodinové služby (4 hodiny v skafandri, dekontaminácia, hodina na sprchu, najedenie sa... a následne opäť 4 hodiny v skafandri, a tak stále dookola od rána do

nasledujúceho rána). Niekedy ma prišli neskôr dekontaminovať a musela som čakať. Nasledoval 1 deň voľna a následne ďalšia 24-hodinová služba. Striedalo sa mi to takto dva mesiace. Ak boli pacienti pozitívni, previezli sa do Trenčína.

Hovorí sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Priniesol vám koronavírus do života aj niečo pozitívne?

Niečo také ako korona = oddych u mňa neexistovalo. Starám sa aj o maminu a popri tom všetkom sa to už nedalo stíhať, ale podarilo sa mi pre ňu zohnať opatrovateľku. Takže to vidím ako pozitívum tejto náročnej situácie.

Peter Petráš (vedúci dopravnej zdravotnej služby na Hlavnej banskej záchrannej stanici v Prievidzi)

Akým spôsobom zasiahla do práce v tvojom zamestnaní koronakríza?

Rapidne nám na úseku klesli výkony, prakticky okrem dialyzovaných pacientov sa nevozilo skoro nič. Najväčším problémom bolo teda udržať pracovné nasadenie a hlavne pracovnú disciplínu v kolektíve.

Čo bolo v tomto období pre teba na tvojom pracovisku najnáročnejšie?

Boli a prakticky aj stále sme v centre diania okolo riešenia problémov súvisiacich s koronavírusom v okrese Prievidza. Pozitívom je, že vieme o všetkom, čo sa tu deje. Sme na túto prácu po materiálnej aj technickej stránke vybavení, ale pocity, keď nás pošlú do ohniska nákazy, sú všelijaké. Zatiaľ to zvládame v pohode, hoci sme už mali niekoľkých vodičov v karanténe (jedným z nich bol Tomáš). Najnáročnejšie boli v začiatkoch zavádzať do praxe platnosť jednotlivých zákonov, príkazov, opatrení a ďalších nariadení kompetentných štátnych orgánov (ešte sa aj menila vláda), ktoré mi prichádzali do mailovej pošty aj niekoľkokrát denne. Plníme však zatiaľ všetko najlepšie, ako vieme.

Hovorí sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Priniesol ti koronavírus do života aj niečo pozitívne?

Pre mňa ako riadiaceho pracovníka je výhodou, že nemusím pre vodičov vymýšľať dôvody, prečo zavádzam aj naše interné opatrenia – vždy sa „vyhovorím“ na koronavírus 😊.

Zuzana Chudá (lekárka v Detskom kardiocentre v Národnom ústave srdcových a cievnych chorôb v Bratislave)

Akým spôsobom zasiahla do práce v tvojom zamestnaní koronakríza?

Detské kardiocentrum momentálne sídli v Národnom ústave detských chorôb v Bratislave, takže sa nás týkali ako nariadenia Národného ústavu srdcových a cievnych chorôb, ktorého, sme súčasťou, tak aj usmernenia vychádzajúce od vedenia NUDCH, v budove ktorého sa nachádzame. Samozrejmosťou je meranie teploty pri vstupe – zamestnancom a tiež pacientom, nosenie rúšok a pravidelná hygiena rúk a dezinfekcia povrchov. Každý pacient ešte deň pred vstupom do nemocnice musel absolvovať telefonický dotazník, čo znamená množstvo telefonických rozhovorov a konzultácií. Upravili sme operačný program, zrušili plánované hospitalizácie a za prísnych hygienických opatrení sme operovali len deti, ktoré výkon nevyhnutne potrebovali. Spočiatku sme mali zavedené povinné testovanie všetkých pacientov,

neskôr s postupným uvoľňovaním opatrení sa od paušálneho testovania upustilo. Pracovali sme v tímoch, ktoré sa striedali, čo znamená v priemere viac práce na jedného lekára, no na druhej strane sme mali aj pár dní voľna. V nemocnici sa zriadilo samostatné oddelenie pre COVID pozitívnych pacientov, kde sme ako mladí lekári mali príslužby. Našťastie sme nemali žiaden potvrdený prípad ochorenia COVID-19 u dieťaťa. Celá nemocnica bola v snahe zabrániť styku negatívnych a podozrivých pacientov rozdelená na červenú a zelenú zónu.

Co bolo v tomto období pre teba na tvojom pracovisku najnáročnejšie?

Pre mňa bolo veľmi nepríjemné hlavne obdobie na začiatku koronakrízy, keď sme nemali dostatok ochranných pomôcok, nevedeli sme odhadnúť, aký bude prírastok pacientov, nevedeli sme ešte veľa o liečbe ťažkých stavov spojených s ochorením. Bola to neistota, ktorá situáciu vyhrcovala ešte viac.

Hovorí sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Priniesol ti koronavírus do života aj niečo pozitívne?

Určite áno, naučili sme sa tešiť z bežných dní v práci, zlepšili sa hygienické návyky v nemocniciach, zlepšila sa spolupráca v tíme a utužili sme vzťahy v kolektíve pri bojení za spoločný cieľ 😊.

Katarína Svobodová (námestníčka riaditeľa pre ošetrovateľskú starostlivosť v bojnickej nemocnici)

Akým spôsobom zasiahla do práce v tvojom zamestnaní koronakríza?

Postupne ako sa vyvíjala epidemiologická situácia v súvislosti s pandemickým výskytom ochorenia COVID-19, ktorú sme neustále monitorovali u nás na Slovensku a hlavne v našom regióne Hornej Nitry, sme sa začali pripravovať na v podstate pre nás novú a nepoznanú situáciu. Nikto z nás v takejto situácii ešte nikdy nebol a nezažil ju. Považovali sme si za povinnosť ochrániť nielen našich pacientov, ale hlavne náš personál, ktorý sa o pacientov musel postarať. Museli sme zaviesť do praxe mnohé nové postupy, preškolenia našich zamestnancov, ako správne používať ochranné pracovné pomôcky, ako sa dekontaminovať a ako zabezpečiť kvalitnú zdravotnú starostlivosť o pacientov.

Co bolo v tomto období pre teba na tvojom pracovisku najnáročnejšie?

V čase pandémie nákazy novým koronavírusom na Slovensku chýbali nevyhnutné ochranné pracovné pomôcky a zdravotnícke vybavenie, prístroje. V začiatkoch sme sa s týmto problémom borili aj my v našej nemocnici. Bolo nevyhnutné urobiť množstvo hygienicko-epidemiologických opatrení v rámci jednotlivých prevádzok. Podarilo sa nám zabezpečiť všetky potrebné ochranné pracovné pomôcky pre našich zamestnancov, aby mohli svoju prácu vykonávať zodpovedne, ale najmä bezpečne. Treba pripomenúť, že práve zdravotníci v súvislosti so svojou prácou čelili obrovskému dennodennému riziku.

Hovorí sa, že všetko zlé je na niečo dobré. Priniesol ti koronavírus do života aj niečo pozitívne?

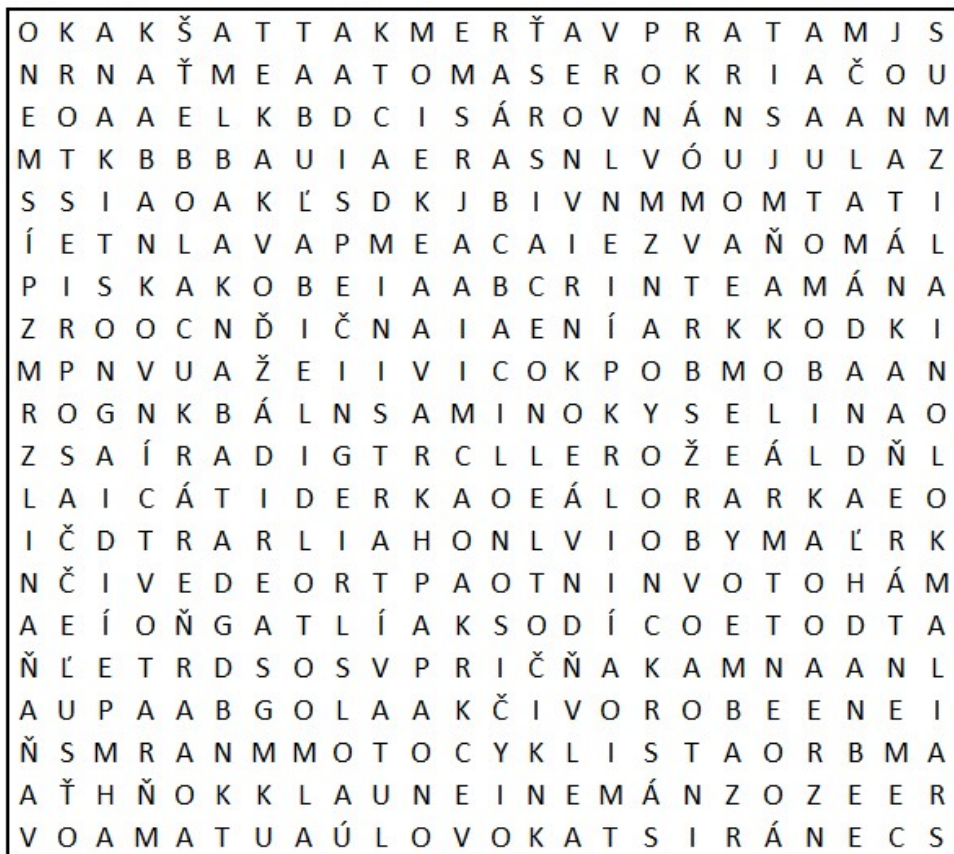
Pandémia nového koronavírusu zasiahla životy ľudí po celom svete. Priniesla so sebou veľké problémy, ale ukázala nám aj silné stránky spoločnosti. Podľa môjho názoru spojila veľa ľudí a mnohí ukázali spolupatričnosť, sociálne cítenie, ochotu a chuť pomáhať. Pozornosti sa nám ako zdravotníckemu zariadeniu dostalo od mnohých firiem, ale aj dobrovoľníkov. Okrem iného koronakríza zmenila myslenie mnohých ľudí aj v tom pozitívnom zmysle. Myslím si, že si viac vážime ľudský život a zdravie.

Za odpovede ďakuje
Petra Humajová

OSEMSMEROVKA

Sťažuje sa chlapec v škole:
„Ja vôbec nechápem výchovné metódy svojich rodičov! Keď robím krik, otec ma hreší. Keď som ticho, ... (osemsmerovka 4, 2, 5, 7 písmen).“

ABSTRAKCIONIZMUS, ADMINISTRATÍVA, AKREDITÁCIA, AMINOKYSELINA, AUTOMOBILKA, BACILONOSIČ, BAŇA, BANKOVNÍCTVO, BAVLNKA, BENEVOLENCIA, BIELIDLO, BOROVIČKA, CEMENTÁREŇ, CEREMONIA, CEREMONIÁL, ČISAROVNÁ, COLNÍK, ČUKRAREŇ, ČAJOVNÍK, CALAMADA, CASOPRIESTOR, CEĽUST, CITANKA, DATABANKA, DÁŽDOVKA, DEŠAŤ, DIAGNOSTIKA, DISPECIŇG, DOSKA, EBOLA, ÍSKAT, JONATÁNKA, KLAUN, KOLÁR, KOLONIALIZMUS, KOREŇ, KORYTO, KRÁSA, KRAVA, LEVICA, LOPATA, MÁLIAR, MONGOL, MOTOCYKLISTA, NADHLÁD, NOHA, OHRADA, PÍSMENO, PÍŠOMKA, PRICNA, PROSBA, PYŽAMO, ROBOTA, ROVNICA, RYBKA, SAMOTA, SCENARISTA, SNOBKA, TABLET, TABUĽA, TAKMER, TASKA, TELEGRAM, TIEN, TRÁVNICA, ULOVOK, VABANK, VANA, VERAJE, ZMRZĽINA, ZOZNÁMENIE

Maťka Humajová

VEĽKÁ NOC S ETTY HILLESUM

Tohtoročná Veľká noc bola iná ako doteraz. Nemohli sme ísť do chrámov, absentovala i veľkonočná šibačka a oblievačka. Jej výnimočnosť teda pocítili tak veriaci, ako i neveriaci. A hoci na Veľkú noc zvyknem svojim priateľom posilať len jeden veľkonočný pozdrav, tento rok som sa to rozhodla na facebooku poňať trochu inak.

9. apríl — Milí priatelia, táto Veľká noc je „iná“, a preto aj moje veľkonočné pranie bude trochu „iné“. Pozyvám Vás prežiť nasledujúce dni s myšlienkami môjho (staro)nového objavu, holandskej Židovky Etty Hillesum, ktorá v roku 1943 zahynula v koncentračnom tábore v Osvienčime. Poznám Etty už dlhšie, ale až teraz som mala možnosť začítať sa do jej denníkov z rokov 1941 - 1943, ktoré vyšli v Karmelitánskom nakladateľstve v roku 2012 pod názvom Pretrhnutý život. Vďaka tomu, že Etty vo svojom živote objavila Boha, ťažkú situáciu, v ktorej sa ocitla, dokázala niesť s obdivuhodnou vnútornou slobodu. Tak nech je aj pre Vás (samozrejme, nezabúdajúc na Podstatu) povzbudením. Požehnané prežitie veľkonočných sviatkov želám! A ponúkam Zelený štvrtok s myšlienkou od Etty Hillesum...

„Raz je to Hitler, inokedy zas Ivan Hrozný, v jednom storočí je to inkvizícia a v inom vojny alebo epidémie, zemetrasenia alebo hladomor. Napokon je rozhodujúce, ako to človek znáša a ako sa vyrovnáva s utrpením, ktoré je nevyhnutnou súčasťou tohto života, a tiež ako si dokáže pri tom všetkom zachovať nedotknutý a nezranený kúsok duše.“

(Denník Etty Hillesum, 10. júla 1942)

10. apríl — Veľký piatok s myšlienkou od Etty...

„V súčasnosti má človek dve možnosti: buď ‚bezohľadne‘ myslí na seba a na vlastnú sebazáchovu, alebo sa vzdá všetkých osobných želaní a poddá sa. Toto odovzdanie neznamená pre mňa rezignáciu, zánik, ale pokus pomáhať zo všetkých síl tam, kam ma Boh práve zavedie, aby som sa nezaoberala len vlastným žiaľom a stratou.“

(Denník Etty Hillesum, 7. júla 1942)

11. apríl — Biela sobota s myšlienkou od Etty...

„Západný človek neprijíma utrpenie ako súčasť tohto života. Preto z neho nikdy nemôže načerpať pozitívnu silu.“

(Denník Etty Hillesum, 14. júla 1942)

12. apríl — Veľkonočná nedeľa s myšlienkou od Etty...

„Dokážem znášať tieto časy, dokonca im trochu rozumiem. Ak prežijem a budem schopná povedať: ‚Život je krásny a má zmysel!‘, tak mi budú musieť uveriť. Keby celé toto utrpenie nevedlo k rozšíreniu obzorov, k väčšej ľudskosti, k tomu, aby sa človek zbavil všetkých zbytočností a vedľajších záležitostí, nemalo by to zmysel.“

(Denník Etty Hillesum, 24. júla 1942)

„Pomôžem ti, Bože, aby si to so mnou nevzdal, nemôžem však vopred nič zaručiť. No jedno mi je čoraz jasnejšie: nemusíš pomáhať ty nám, ale my musíme pomáhať tebe, a tak pomôžeme sami seba. To je jediné, na čom záleží: zachrániť v sebe kúsok teba, Bože. Ešte so mnou zažiješ núdzne časy, keď ťa nebude tak výdatne sýtiť moja viera, no ver mi, naďalej budem pracovať pre teba, zostanem ti verná a nikdy ťa zo svojho vnútra nevyženiem.“

(Nedeľná ranná modlitba Etty Hillesum,
12. júla 1942)

13. apríl — Dnes záver „veľkonočného seriálu“ s Etty Hillesum... Dúfam, že sa Vám jej myšlienky aspoň trochu páčili - snažila som sa vybrať také, ktoré by korešpondovali tak trochu aj s našou súčasnou situáciou, aj s prežívaním tajomstva Veľkej noci... No a na tento jej „posledný odkaz“ by sme nemali zabúdať nikdy, ani keď už bude opäť raz „lepšie“ ☺. Takže - Veľkonočný pondelok s myšlienkou od Etty... A zároveň finále ☺.

KORONAVÍRUS – VÝZVA NA OBRÁTENIE

„Keď sme tento rok vstupovali do obdobia pôstu, nikto z nás netušil, aké iné bude oproti predchádzajúcim.“ Tieto slová sa objavili 21. marca 2020 na webovej stránke známeho českého karmelitána Vojtěcha Kodeta. Jeho príhovor bol jeden z tých, ktoré ma v danom okamihu oslovili najviac. A myslím si, že je aktuálny dodnes.

Každoročne si kresťania kladú otázky, ako túto dobu dobre prežiť, v čom sa uskromniť, čomu venovať čas a sily. Tento rok sú odpovede na tieto otázky z určitého pohľadu jednoduchšie. Sme v mnohom limitovaní bez nášho rozhodnutia. Akékoľvek obmedzenie vonkajšej slobody nie je nikomu príjemné, ale ide predsa predovšetkým o slobodu vnútornú.

Mnohí sa pýtajú: Prečo nás to postretlo? Čo to má znamenať? Čo máme robiť? Niektorí navrhujú zintenzívniť pôst alebo modlitbu, iní odporúčajú určité konkrétne formy modlitby, mnohí sú zaskočení tým, že sa práve

v tomto období nemôžu zúčastniť slávenia Eucharistie.

Chcel by som nám všetkým pripomenúť niekoľko skutočností. Jednak je pôstne obdobie viac než akékoľvek obdobie v roku v kresťanstve vnímané ako doba pokánia, obrátenia. Domnievam sa, že to je práve to, čo sa od Ježišových učeníkov očakáva.

Biblia hovorí o obrátení a pokání ako o návrate k živému Bohu. Ide o návrat nášho srdca, našej mysle. Nejde teda o rozmnožovanie pobožností, ale o vedomé rozhodnutie dať Bohu opäť prvé miesto vo svojom živote, dať mu úplnú dôveru a lásku. Zveriť mu rovnako svoju minulosť poznamenanú našou slabosťou a hriechom, ale aj našu prítomnosť a budúcnosť, s dôverou, že sa postará, keď sa mu zveríme.

Vieme, a mnohí máme o osobnú skúsenosť, že Boh dokáže i ťažké veci nášho života premeniť na dobro, keď sa mu dáme do rúk. Rovnako jedine on môže premeniť nakoniec na dobro i súčasnú skúsenosť plnú obmedzení, starostí, strachu a paniky.

Kedykoľvek v Biblii čítame o epidémiách, živelných pohromách či vojnách, vždy to boli obdobia, v ktorých Boh volal ľudí k pokaniu a obráteniu, pretože sa od Boha vzdialili - buď zabudnutím na Boha, modloslužbou, hriechnosťou, alebo tým, že svoj náboženský život vymenili za osobný vzťah s Bohom a tiež si z neho urobili modlu. Z tohto pohľadu i súčasná nemožnosť zúčastniť sa aktívne slávenia Eucharistie môže byť pre nás šancou, aby sme vo svojom vzťahu k Bohu nelipli na žiadnych rituáloch, zvykoch a obradoch, i tých najposvätnějších, ale aby sme sa vrátili so svojím srdcom priamo k nemu a jeho slovu.

Evanjelista Ján, keď napísal svoje svedectvo o Poslednej večeri, na rozdiel od ostatných evanjelistov nespomenul slová premenenia, ale Ježišovu službu umývania nôh. Z tohto pohľadu sa nám slávením Eucharistie v čase, keď nemôžeme ísť spoločne do kostola, môže stať každý skutok skutočnej lásky.

Môžeme nesúhlasit' s rôznymi rozhodnutiami vládnych činiteľov, ktoré sa nám môžu zdať prehnané či nedostatočné, propagandistické či vzbudzujúce zbytočne paniku a úzkosť. Môže nám byť veľmi nepríjemné, ako sa niektorí ľudia začínajú správať sebecky a bezohľadne. Na druhej strane sa nedá prehliadnuť, aká sa zdvihla medzi ľuďmi, a to ako veriacimi, tak i neveriacimi, veľká vlna solidarity.

Jedno je isté. Keď sa podarí eliminovať epidémiu a nastane obdobie po nej, nikdy to už nebude ako pred ňou. Ci ale to obdobie, čo potom nastane, bude horšie alebo lepšie, záleží na každom z nás, ako sa k tomu dnes postavíme.

Skúsme sa každý sám Boha pýtať, čo od nás Boh očakáva. Vráťme sa k Bohu celým srdcom a spoznáme, či nám k vnútornému pokoju pomôže viac sledovať televíziu a správy na internete, alebo skôr čas na modlitbu, čítanie a na druhých okolo nás. Ak k tomu niekomu pomôže pôst, nech sa postí, ak naopak to, aby sa najedol, nech sa naje; ak mu pomôže, že bude sám, nech sa siahne do samoty; ak ho zachráni ísť do prírody, nech ide do prírody; ak niekomu pomôžu konkrétne modlitby, nech sa ich modlí.

Nesmieme však žiadny prostriedok nášho života s Bohom vymeniť za život sám a za Boha samotného. Nezabudnime, že iba Boh pozná východisko z každej ťažkej situácie a potrebuje na to, aby ho mohol uskutočniť, tých, ktorí ho milujú a počúvajú jeho slovo.

Prevzaté zo stránky: www.vojtechkodet.cz
Preklad: -ph-

NÁDEJ, KTORÁ NEUMIERA

Keď sa začalo hovoriť o tom, že budú zatvorené kostoly, budú zatvorené školy... Neverila som, že by čosi také bolo možné. V dnešnej dobe, keď sa dá pomaly všetko? Ale veru – nemysliteľné sa stalo skutočnosťou v priebehu pár dní.

A už o dva týždne sme aspoň pomyselne stáli s pápežom Františkom na prázdnom Svätopeterskom námestí a prijímali mimoriadne požehnanie Urbi et Orbi... Bola to veľmi silná chvíľa, počas ktorej odznelo výnimočné posolstvo. Vráťme sa k nemu aspoň v jeho úryvkoch.

Už počas niekoľko týždňov sa zdá, že zostúpila noc. Husté temnoty zahalili naše námestia, cesty a mestá; zmocnili sa našich životov a naplnili všetko ohlušujúcim tichom a ničivou prázdnotou, ktorá paralyzuje chod všetkých vecí. Cítiť to vo vzduchu, vidíme to v gestách, hovoria to naše pohľady. Ocitli sme sa tu ustráchaní a stratení.

V septembri som sa stala súčasťou kolektívu Piaristickej spojenej školy F. Hanáka v Prievidzi. Gymnázium, na ktorom som učila slovenčinu jednu triedu, zostalo doma už 10. marca. Základná škola sa ešte stále vyučovala v priestoroch školy. Nik nevedel, čo bude. A keď sa 13. marca začalo dištančné vzdelávanie, stretli sme sa doobeda učiteľia ako kolektív (alebo aspoň jeho časť) naposledy na dlhší čas - v školskej kaplnke na svätej

omši, ktorá sa už v tých časoch vo verejných priestoroch nemohla slúžiť. Bol to prvý bonus na zvládnutie tohto náročného obdobia.

Ako učeníkov v evanjeliu aj nás strhla nečakaná zlovestná víchrica. Uvedomili sme si, že sa nachádzame na tej istej loďke, všetci krehkí a dezorientovaní, no na druhej strane aj dôležití a nevyhnutní; všetci povolani veslovať spoločne, všetci odkázaní navzájom sa posilňovať.

Dôležité je „veslovať spolu“. Zakúsili to naše rodiny; zakúsili sme to i ako rodičia, učiteľia a žiaci hľadajúci narychlo spôsob, akým ďalej vzdelávať naše deti. Nikto poriadne nevedel, ako začať, nieto ešte ako skončiť. Ved' pôvodne bolo to domáce vzdelávanie nastavené len na krátky dvojtýždňový čas. No ako sa chýlili ku koncu, bolo jasné, že až také jednoduché to nebude. Nové veci sme sa učili navzájom a navzájom sme sa snažili i povzbudzovať a prijímať. Vedeli sme, že inak ako spolu zo nezvládneme.

Čo je aj pre nás ťažké, je pochopiť Ježišovo správanie. Kým učeníci sú pochopiteľne vystrašení a bezradní, on je na poduške v zadnej časti lode, ktorá sa potápa ako prvá. A čo robí? Napriek rozruchu pokojne spí, v dôvere odovzdaný Otcovi – a je to jediný raz, keď Ježiša vidíme v evanjeliách spať.

Ako veriaci sme sa ocitli v zdanlivo slepej uličke. Možnosť ísť na svätú omšu, pre nás taká samozrejma, bola minulosťou. Presunuli sme sa pred televízne obrazovky a hľadali spôsoby, akými vyťažiť plnosť z tejto prázdnoty. Mnohí sme si na stole roztvorili Božie slovo, prostredníctvom ktorého mohol Boh prichádzať k nám. No aj kňazi neustále vymýšľali spôsoby, akými nám ukázať, že Ježiš v našej loďke nespí. A že sa k nám dokáže priblížiť i napriek všetkým tým zákazom. Síce sme sa nemohli

zhromažďovať všetci na svätej omši... No individuálne sme k sviatostiam pri troche záujmu o vec na mnohých miestach pristupovať mohli.

Búrka odhaľuje našu zraniteľnosť a objavuje tie falošné a povrchné istoty, na ktorých sme si postavili naše agendy, naše plány, naše zvyky a priority. Ukazuje nám, ako sme nechali uspať a opustené to, čo živí, podporuje a dáva silu nášmu životu a nášmu spoločenstvu.

Naozaj, nič nebolo isté... A už po prvých dňoch sme si uvedomili, čo všetko bežne dostupné zrazu nemáme. Museli sme si predstavovať rebríček hodnôt – čo dostane prednosť a čomu sa ujde úzadie. Najväčšiu „výhodu“ mali tí, ktorí mali aj dovedy Boha vo svojom živote na prvom mieste. Tí toho až toľko „predstavovať“ nemuseli ☺. A možno aj dokázali žiť vo väčšej odovzdanosti.

„Čo sa tak bojíte?! Ešte stále nemáte vieru?“ Pane, tvoje slovo dnes večer tne do živého a týka sa nás všetkých.

Boh sa nám prihovárал rôznymi spôsobmi. Mňa osobne po tom, čo som prežila prvú nedeľnú sv. omšu pred televíznou obrazovkou, oslovil výnimočným darom. Najskôr informáciou o tom, že moje „domovské“ sv. omše – detské sv. omše s pátrom Jankom Hríbom – sa začnú streamovať. No a o pár dní potom nasledovalo aj pozvanie do lektorskej služby na nich. Mohla som povedať nie ☹?

„Čo sa tak bojíte?! Ešte stále nemáte vieru?“ Pane, obraciaš sa na nás s výzvou, výzvou po viere. Čo nie je len veriť, že jestvuješ, ale prísť k tebe a s dôverou sa ti odovzdať.

Najskôr sa vysielalo z malej kaplnky v bývalej Trnke. Bolo nás tam minimum. Museli sme si zvyknúť na kamery a uchopiť ten pocit, že na druhej strane nás predsa len niekto počúva. Boli sme tam počas celého zvyšného času pôstu, nedeľu čo nedeľu. A na Veľkú noc sme sa presunuli do kostola.

Počiatkom viery je uvedomiť si, že potrebujeme spásu, záchranu. Nevystačíme si sami, sami sa topíme: potrebujeme Pána ako dávni námorníci potrebovali hviezdy. Pozvime Ježiša do lodiek nášho života. Zverme mu naše strachy, aby ich on premohol. Tak ako učeníci, aj my zakúsime, že s ním na palube sa nejde ku dnu. Pretože toto je Božia sila: obrátiť na dobro všetko, čo sa nám prihodí, aj keď sú to zlé veci. On utišuje naše búrky, pretože s Bohom život nikdy nezomiera.

A práve Veľká noc sa stala počiatkom prelomu tohto obdobia. Pripomenula nám totiž nádej plynúcu zo zmŕtvychvstania. A tak hoci všetko ešte stále išlo aj naďalej len veľmi, veľmi pomaly, postupne začalo svitať. Po pár týždňoch sa otvorili kostoly a začiatkom júna ešte aj školy, čomu nik veľmi neveril, že sa podarí.

Pán sa prebúdzal, aby prebudil a oživil našu veľkonočnú vieru. Máme predsa kotvu: v jeho kríži sme boli zachránení. Máme kormidlo: v jeho kríži sme boli vykúpení. Máme nádej: v jeho kríži sme boli uzdravení a objatí, aby nás nikto a nič neodlúčilo od jeho vykupiteľskej lásky. (...) Vypočujme si ešte raz zvesť, ktorá je našou záchranou: vstal z mŕtvych a žije medzi nami!

Koronakríza v sebe zahrňala mnohé aspekty a ešte určite nemôžeme povedať, že je za nami. No už teraz sme sa z nej naučili niečomu dôležitému – spolupatričnosti a nádeji. Nádeji, ktorá neumiera. A snaží sa vyťažiť dobro i z toho najťažšieho, čo nás ešte v živote postretné.

(Požehnanie Urbi et Orbi udelil pápež František 27. marca 2020)
Pripravila: Petra Humajová

ČÁRY MÁRY MÚÚ...

Stalo sa vám niekedy, že by ste si kúpili nové CD, vypočuli si ho dvakrát za sebou a aj pri tret'om prehrávaní by ste ho vyplli len "našilu"? Mne ešte doteraz nie. Ale keď som si pustila nové CD Mira Jila *Čary Máry Múú...* Nemalo to šancu dopadnúť inak ☺.

Neviem, či je to tým, že s Mirom Šmilňákom (alias Mirom Jilom) sa už nejaký čas poznáme aj osobne (kedysi som sa pod jeho vedením zúčastnila textárskej dielne), alebo ma tak veľmi zasiahla tohtoročná absencia festivalu Verím Pane, ktorý bol zrušený kvôli koronavírusu, ale hudba na novom Mirovom CD na mňa zapôsobila priam životodarne. Urobili sme so sestrou Maťkou „pokús“ aj s našou hudobne veľmi vnímavou dvojročnou neterkou Agátkou, že čo na to ona... A „chytala“ sa na každú jednu pieseň. Predpokladám teda, že tak ako predchádzajúce Mirovo CD *Hroch*, aj toto sa rýchlo stane jej hitom ☺.

Chytľavý začiatok

S hudobným nosičom je to ako s básnickou zbierkou. Keď si prečítate samotnú báseň, dobre. Ale keď ju už máte zaradenú v nejakej zbierke, môžete v nej vnímať i úplne iný rozmer – zamýšľať sa nad tým, prečo ju autor vybral medzi tie ostatné, prečo ju zaradil tam, kam ju zaradil... Jednoducho ju vnímať v úplne inom kontexte.

A tak je to i s Mirovým CD. Keď si z neho vypočujete náhodnú pieseň, OK. Ale až CD namixované v presnom autorom zamýšľanom výbere a radení vám prinesie ten správny zážitok, ktorý môžete z danej hudby mať.

Mirovo CD sa začína riadne v tempe. Chytľavá titulná pieseň *Čary máry mú* hovorí o tom, aké rôzne záznaky môžu vzniknúť z obyčajného mlieka. Kontruje jej tiež rýchla pieseň *IQ Anička*, ktorá humorným spôsobom približuje osud intelektuálne nadaného (a teda často i v škole kolektívom neprijatého) dieťaťa.

Mierne zvolnenie

Tempo sa zvolní pri piesni *Karol* venovanej RC Roháčik, kde Miro Jilo po prvýkrát vystupoval so svojim programom pre deti s názvom *Pesničkohry*. Následne sa presunieme k pánovi logopédovi – v *Loptošovi Lacovi* si vyslovovanie písmenka „l“ precvičíme dokonale. V piesni je totiž použité 206-x. A keďže vyslovovanie „r“ sa u logopéda zvyčajne učí až potom, Miro ho z tejto piesne úplne vynechal – nenájdete ho ani v jednom jedinom slove. No a kto má rád ukazovačky, stačí len pozorne počúvať text pesničky *Skáčeme* a s ukazovaním na ňu si isto hravo poradí aj bez očividného návodu.

V nasledujúcej piesni *Vianoce v krat'asoch* sa tak trochu zalúbime... Aby sme zakúsili už ten obyčajný všedný rodinný život s jeho starosťami i radosťami, o ktorých vypovedá pieseň *Co budeme variť*. Nevyhneme sa ani ekologickej téme – pieseň *Bodyguardi Zeme* ukazuje, že na zdravej prírode Mirovi záleží minimálne tak ako na rodinnom šťastí.

Hlavne komunikujme

V záverečných troch piesňach sa opäť trochu rozcvičíme – tajomný *Lepichňap* sa nám totiž lepí na rôzne časti tela a je potrebné sa ho účinne striasť. Potom sa sústredíme len na mimiku a precvičíme si *Grimasy*. A čo nám naznačuje tajomné „Cvak cvak“ v piesni *Telefón?* Prvooplánovo to ozaj môže byť aj spoločná fotka na záver úspešného koncertu... V pozadí je však prítomná ľudská súdržnosť, Božia láska i túžba komunikovať medzi sebou účinne, o ktorej tak trochu vypovedá i motto CD: *„Žánrové, generačné aj názorové hranice sú fajn (ak nie sú oddelené ostnatým drôtom).“*

CD *Čáry Máry Múú...* sa podľa môjho názoru (a myslím, že i podľa názoru mojej najbližšej rodiny) Mirovi veľmi vydarilo. Ak by ste naň po prečítaní týchto slov dostali chuť a rozhodli by ste sa Mira v jeho tvorbe podporiť, navštívte stránku <https://www.mirojilo.sk/cd/cary-mary-muu/> – a tam sa dozviete všetko potrebné ☺.

Petra Humajová

Čáry máry mú (Text piesne)

Čáry máry mú, čáry máry mú
Krava z trávy mlieko spraví
Z mlieka zmrzlinu

Z mlieka spraví jogurt
Hustý ako betón v jame
Na spodku je lekvár
Lopatou ho vyberáme

Z mlieka spraví maslo
Lepidielko medzi chleby
Keď je tam aj šunka
Ml'askám ako v siedmom nebi

Z mlieka spraví tvaroh
Lievance a palacinky
Keď ich zjeme kámo
Dvihneme aj 4 činky

Z mlieka spraví zimu
Vyšľahanú zo smotany
Mám rád zimné športy
Slalom medzi jahodami

Mlieko, vajce, múka
Oblátky sa pečú samé
Polovičku zjeme
Zvyšok iba ovoniame

Z mlieka spraví syry
Tvrdé, mäkké, rôzne tvary
Do brucha sa kľžu ako
Letné gummy v januári

Čo budeme variť (Text piesne)

Čo budeme variť
Čo si mám obliecť
Nemáme mlieko
Toto je koniec

Bez príkras
Prišiel zas
Starý nový deň
Sadaj medzi nás

Nehraj sa s chlebom
Radšej ho dojedz
Máme dvoch synov
Zberač a Lovec

Bez príkras
Prišiel zas
Starý nový deň
Sadaj medzi nás

Kľúče sú niekde
Hľadáť aj mobil
Ten kto ho nájde
Môže ho dobiť

Mám ťa rád
Som tvoj šál
Stratený bol deň
Kým som ťa neobjal

Čo budeme variť
Čo si mám obliecť
Nemáme mlieko
Toto je koniec

RECEPTY

Tvarohový koláč

Suroviny: 60 dkg hladkej múky, 2 polievkové lyžice práškového cukru, 1 prášok do pečiva, ½ čajovej lyžičky soli, 2 vajcia, 2 dcl oleja, ¼ l mlieka, kocka (4 dkg) kvasníc, marhuľový kompót, tvarohová plnka

Postup: Z mlieka a kvasníc spravíme kvások. Do vandlíka preosejeme múku, cukor, prášok do pečiva, pridáme soľ, vajcia, olej, kvások, spolu zmiesime na hladké cesto, hneď rozdelíme na 2 diely. Jeden diel rozgúľame, preložíme na papierom vyložený veľký plech ako na roládu a uložíme marhule alebo iné ovocie, navrstvíme tvarohovú plnku (môžeme rukou, nemusíme rozťerať), prikryjeme druhým dielom, popicháme vidličkou a upečieme. Vychladnutý pokrájame a pocukríme.

Tvarohová plnka: ½ kg tvarohu, 2 hrste kryštálového cukru, 2 balíčky vanilkového cukru, 2 vajcia, šťava z ½ - 1 citróna

Oškvarkové tyčinky bez prekladania

Suroviny: 40 dkg polohrubej múky, 25 dkg oškvarkov, 1 vajce, 1 ½ čajovej lyžičky soli, 2 dkg kvasníc, asi 1 ½ dcl mlieka – kvások.

Postup: Všetko spolu zmiesime, rozgúľame asi na 1 ½ cm hrúbky, krájame tyčinky alebo vykrajujeme pagáčiky, uložené na plechu necháme kysnúť asi 30 minút, potrieme vajčekom a upečieme.

Makovo-medové rezy

Suroviny: 50 dkg hladkej múky, štipka soli, 1 prášok do pečiva, 1 vanilkový cukor, 7 dkg mletého maku, 25 dkg masla (Hera...), 2 vajcia, 3 polievkové lyžice medu, 5 polievkových lyžíc mlieka (alebo podľa potreby).

Postup: Všetko spolu zmiesime, rozdelíme na 3 diely. 1. diel dáme na vymastený plech, potrieme ½ plnky, prikryjeme 2. dielom, potrieme druhou polovicou plnky, prikryjeme 3. dielom, potrieme rozšľahaným vajčekom, popicháme vidličkou (môžeme posypať sekanými orechmi) a dáme piecť, po vychladnutí poľfkame čokoládou alebo pocukríme.

Plnka: 20 – 25 dkg slivkového lekváru, 10 dkg práškového cukru, 1 vanilkový cukor, 2 polievkové lyžice medu, 13 dkg mletého maku, 5 polievkových lyžíc mlieka, všetko spolu zmiešame.

Recepty vyskúšala, vylepšila a dobrú chuť všetkým želá Filomena Petrášová

Foto: Martina Humajová

Recepty z predchádzajúcich čísel časopisu MAŇA nájdete na www.casopis-mana.sk

PRÍBEHY ZABUDNUTÝCH FOTOGRAFIÍ

V našich rodinných archívoch sa nachádzajú nielen fotografie prastarých rodičov – podarilo sa nám „vypátrať“ aj ich súrodencov. Dnes sa zameriame na súrodencov Jozefa Mečiara, zvaného aj „starký Hierge“ ☺.

Jozef Mečiar (1910 – 1999) bol, ako sme už spomínali v minulom čísle Mane, najstarším z piatich súrodencov. Po ňom v rodine nasledovali ešte traja chlapci a jedno dievča.

Ján Mečiar

Ján Mečiar bol druhým synom v rodine. Pracoval v kamenárstve pri výrobe pomníkov. Bol ženatý, jeho manželka sa volala Mária. Mali spolu tri deti – Jána, Blažejka a Františka. Býval najskôr v Necpaloch, potom sa presťahoval do Malinovej. Jeho fotografiu sa nám nepodarilo zohnať.

Paulína Mečiarová, vydatá Šinková

Paulína Mečiarová bola jedinou dcérou v rodine. Pracovala v poľnohospodárskej sfére, vydala sa do Nedožier. S manželom Jozefom mala päť detí – Antóniu, Máriu, Jozefa, Stanislava a Martu.

Paulína (vľavo) a Michal (vpravo)

Františka Mečiarová a Michal Mečiar

Michal Mečiar

Michal Mečiar bol tretím synom. Pracoval na železničnej stanici v Prievidzi v sklade. Priženil sa do Cigľa, jeho manželka sa volala Mária. Mali tri deti – Martu, Otíliu a Jozefa.

Jakub Mečiar

Najmladší Jakub Mečiar sa vyučil za krajčira. Pracoval v Pánskom krajčírstve v Prievidzi. Najskôr býval v Prievidzi, potom si v Necpaloch postavil rodinný dom. Bol ženatý, jeho manželka sa volala Františka. Mali tri deti – Viliama, Vladimíra a Helenu.

Práve o najmladšom synovi Jakubovi vyšiel vo farskom časopise Bartolomej vo februári 2014 krátky text, ktorý napísala redaktorka Anna Gálová:

Jakub Mečiar sa narodil v roku 1921, Františka v roku 1925.

Svoje áno si povedali pred 65 rokmi. Vychovali tri deti. Teraz sa denne o rodičov stará dcéra Helenka Vidová, ktorá má tiež doma trpiaceho manžela. Synovia taktiež navštevujú rodičov.

Pani Františka „absolvovala“ zlomeninu ruky, prekonalu operáciu vredov a nakoniec si zlomila krčok, ktorý jej zreparovali klinmi v bojnickej nemocnici. Za jej návrat ďakuje dcérka tamojším lekárom. Vo všetkom cítiť veľký zásah Boha na modlitby rodiny i samotnej starkej. Vozia ju na vozíku a pohybuje sa pomocou chodidla.

Dedko Jakub prekonal mozgovú príhodu. Je vyučený krajčír. Šijacia „mašina“ je pre neho „perpetum mobile“ a stále akoby čakal, že mu ju dajú opraviť. Snažia sa s humorom kadečo prekonať, ako hovorí pani Helenka.

Zijú v blízkosti necpalskej kaplnky a pokým sa dalo, navštevovali sa s pani Huliakovou, keďže nebývajú ďaleko od seba. Dnes ich dcéry pre potechu duše vozia na vzájomné susedské návštevy. Zo srdca si zaspomínajú na svoje mladé časy.

Pán Jakub temer nepočuje, modlitby si odrieka často v tichosti. Svrone ocenili i záslužnú duchovnú starostlivosť našich kňazov a pátrov. V súčasnosti ich navštevuje pán kaplán Dušan.

„Boh všetko vidí a vie, je s nami neustále, dodáva silu.“ Týmito slovami ukončila moju návštevu pani Helena, ktorá práve cez dôveru v Boha sama bojuje so zdravotnými ťažkosťami.

Jakub Mečiar zomrel v roku 2015, jeho manželka Františka v roku 2016.

Pripravila: Petra Humajová

Maňa

Vydáva: Tetulienka Marulienka

Adresa: Veľkonecpalská 117, Prievidza; Tel.: 046/5419957; Mobil: 0904 197 251

E-mail: redakcia@casopis-mana.sk, humajova.petra@gmail.com

Redaktori: Petra Humajová, Martina Humajová

Foto: Archív rodiny a rodinných priateľov.

Grafická úprava a tlač: Ladislav Mečiar

A na záver... A na záver... A na záver...

Mamička sa večer prihovára synovi:
„Teraz, Miško, pekne spinkaj, a keby si sa v noci zobudil, zavolaj na mňa. Ocko hneď príde!“

„Prečo ideš domov tak neskoro?“
„Ale... Musel som zostať po škole. Nevedel som, kde sú Pyreneje.“

„Dobre ti tak! Aspoň si nabudúce zapamätáš, kde si čo položíš!“

„Milka, a ako sa má tvoj synček?“

„Ale... Má finančné ťažkosti...“

„Netáraj, veď má len dva roky!“

„To áno, ale on prehitol euro...“

„Boli ste už predtým trestaný?“

„Nie, pán sudca, vždy až po tom!“

„Imro, taký mladý a taký lenivý! Práca by pre teba mala byť radosťou!“

„Keď ja sa, pán majster, osem hodín v kuse radovať nedokážem!“

„Otec, mohol by si mi požičať auto?“

„A načo máš nohy?“

„No, ľavú na spojku a pravú na plyn a brzdu!“

„Synček, ak budeš usilovne cvičiť na husliach, dostaneš odo mňa 10 €!“

„No, mamička, to si ešte rozmyslím. Sused pod nami mi sľubuje 20 €, ak prestanem!“

V kine:

„Prosím vás, neprekáža vám to dlhé pero na mojom kloúbúku?“

„Vôbec nie. Môj sused vám ho už odstrihol.“

Manželka, pohrúžená do horoskopu v novinách, hlási mužovi:

„Tóno, predstav si! Keby si sa bol narodil o dva dni skôr, bol by si pekný, múdry a úspešný muž!“

„Dedko, a prečo ty máš troje okuliare?“

„Nuž, jedny mám na čítanie, druhé na ulicu a tie tretie potrebujem, keď hľadám

prvé alebo druhé...“

Novinár sa pýta starého pána:

„A čomu vďačíte za to, že ste sa dožili takého vysokého veku?“

„Asi hlavne tomu, že som zatiaľ nezomrel...“

„Ako to, že vášho ratlíka voláte strážnym psom?“

„Lebo ho treba strážiť, aby nám ho neukradli!“

„Pán vrchný, už šiesty raz si objednávam rezeň!“

„Vydržte ešte chvíľu. Tých prvých päť je už hotových!“

Velká noc 2020

„Drahá, aký darček by si chcela k narodeninám? Kožuch alebo cestu do Turecka?“

„Pôjdeme do Turecka. Tam sú kožuchy lacnejšie.“

Kňaz prechádza cez cestu a hľadá pri tom do neba. Policajt naňho volá:

„Hej! Dívajte sa, kadiaľ idete, lebo pôjdete, kam sa dívate!“

V nemocnici osloví sestrička nového pacienta:

„Máte pyžamo?“

„Nie, sestrička, ja mám žltáčku.“